

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

לפני כבוד השופט שאול שוחט

מבקשים

ע.מ.

ע"י ב"כ עו"ד רן רייכמן ו/או צביה קשת ואח'

נגד

משיבים

נ.מ.

ע"י ב"כ עו"ד י. ברדס-רוקח ואח'

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

שתי בקשות רשות ערעור, אחת מטעם כל צד, על החלטת בית המשפט לענייני משפחה במחוז תל-אביב (כב' השופט מוטי לוי, בתל"ה 17-03-21598) במסגרתה נקבע, כי לא מתקיים "טעם מיוחד" להתערבות בהחלטת בית הדין הרבני לפיה מסורה לו הסמכות להידרש לשאלת המשמורת על הקטינים ולשאלת רכושם של הצדדים (נושאים שנכרכו לתביעת הגירושין אותה הגיש הבעל) בעוד שהחלטת בית הדין הרבני בכל הקשור לסמכותו לדון בסוגיית מזונות הילדים שנכרכה לתביעת הגירושין, לוקה בפגם המביאה לבטלותה (ולבית המשפט הסמכות לדון בנושא זה).

העובדות הצריכות לעניין

1. הצדדים, יהודים, נישאו זל"ז בחו"ק וכדמו"י ביום 20.6.2002.

(לשם הנוחות יקרא הבעל, הוא המבקש ברמ"ש 17-06-32498 והמשיב ברמ"ש 17-05-53387 בשם "המבקש" ואילו האשה, היא המשיבה ברמ"ש 17-06-32498 והמבקשת ברמ"ש 17-05-53387, תקרא בשם "המשיבה").

מנישואיהם נולדו לצדדים שני ילדים, ילידי השנים 2005 ו-2009 (להלן "הקטינים").

2. לאחרונה עלו יחסי הצדדים על שרטון.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

- 1
- 2 3. ביום 15.1.17 חזר המבקש ארצה מנסיעה לחו"ל עם אחיו וגילה כי המשיבה עזבה את הדירה
3 המשותפת עם הקטינים.
- 4 בו ביום (15.1.17) הגיש המבקש בקשה ליישוב סכסוך בבית הדין הרבני האזורי בת"א.
- 5 כעבור יומיים, ביום 17.1.17, הגישה המשיבה בקשה ליישוב סכסוך לבית המשפט קמא.
- 6
- 7 4. הצדדים חלוקים בשאלת יידוע איש את רעהו בדבר הגשת הבקשות ההדדיות ליישוב הסכסוך
8 קודם למועד בו בוצעה המצאה שלהן, ביום 25.1.17 (המשיבה טוענת כי לא הייתה מודעת להגשת
9 הבקשה מטעם המבקש עד ליום 25.1.17 משהמבקש מסר למזכירות בית הדין הרבני את כתובת מענם
10 המשותף של הצדדים ככתובת מגוריה בעוד שהיא עזבה כתובת זו מספר ימים טרם הגשת הבקשה ;
11 המבקש טוען, כי יידע את המשיבה עוד קודם לכן טלפונית בדבר הגשת הבקשה ואף מסר לה העתק ,
12 הגם שלא החתימה על אישור מסירה. המשיבה טוענת כי המציאה למבקש את הבקשה ליישוב סכסוך
13 מטעמה רק ביום 25.1.17 משהמבקש "**חמק במשך 8 ימים מקבלת כתבי בי-דין**".
- 14
- 15 5. סמוך לאחר הגשת הבקשה ליישוב סכסוך מטעמה, פנתה המשיבה לבית המשפט קמא בבקשה
16 למתן סעדים זמניים שעניינם פסיקת מזונות לקטינים וכן בקשה בעניין השימוש ברכב המשותף
17 לצדדים. במקביל הגישה המבקשת גם בקשה לקיצור הליכים בתיק וזאת מהטעם שהצדדים הוזמנו
18 לפגישת מהו"ת לפני יחידת הסיוע שליד בית המשפט קמא, ליום 3.4.17, כ-70 ימים לאחר פתיחת
19 התיק. בית המשפט קמא הורה על קבלת תגובות ענייניות לבקשות המשיבה וקבע כי אלו ידונו בדיון
20 שנקבע ליום 23.2.17.
- 21 במקביל עתרה המשיבה ביום 1.2.17 בבקשה לפני בית הדין הרבני למחיקת הבקשה ליישוב סכסוך
22 שלפניו בטענה כי זו הוגשה ע"י המבקש בחוסר תום לב קיצוני ובניגוד להוראות החוק להסדר
23 התדיינות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), תשע"ה-2014 (להלן: "**החוק להסדר התדיינות**").
- 24
- 25 6. מנגד, גם המבקש עתר לפני בית הדין הרבני, במסגרת בקשתו ליישוב סכסוך, למספר בקשות
26 שעניינן סעדים זמניים כמו גם בבקשה לקביעה סמכות לביה"ד.
- 27 בית הדין הרבני נעתר לבקשות המבקש שעניינן סעדים זמניים, וביום 16.2.17 נדרש לראשונה גם
28 לשאלת סמכותו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

- 1 בהחלטתו מיום 16.2.17 ציטט בית הדין הרבני מהוראות החוק להסדר התדיינויות (מסעיפים 3(ה),
2 3(ח) ו-4) וקבע כדלקמן:
- 3
- 4 "מעיון בתיק ביחידת הסיוע עולה כי הבעל פתח תיק בקשה ליישוב סכסוך בבית הדין הרבני בתל-
5 אביב בתאריך 15.1.17 נקבעה פגישה ראשונה לתאריך 1.3.17 ואילו האישה פתחה תיק בקשה ליישוב
6 סכסוך בבית המשפט למשפחה בתאריך 17.1.17. לאור האמור בסעיף 3(ה) לחוק מנוע בית הדין לתת
7 החלטה בעניין סמכות השיפוט, ולפי סעיף 4 לחוק רשאי הצד שהגיש תחילה את הבקשה ליישוב
8 סכסוך להגיש תוך 15 יום מתום התקופה תובענה לכל ערכאה שלה סמכות דיון".
- 9
- 10 7. ביום 23.2.17 קיים בית המשפט קמא דיון במעמד הצדדים בבקשות המשיבה שהיו לפניו. במסגרת
11 הדיון הסכימה המשיבה להתדיין בפגישת המהוו"ת שנקבעה ביחידת הסיוע שליד בית הדין הרבני
12 והקבועה ליום 1.3.17. בנסיבות אלו הורה ביהמ"ש קמא ביום 26.2.17 על סגירת תיק הבקשה ליישוב
13 סכסוך מטעם המשיבה שהיה לפניו. עוד באותה החלטה, חרף התנגדות המבקש לסמכותו, נדרש
14 ביהמ"ש קמא לבקשות המשיבה לעניין הסעדים הזמניים (מזונות הקטינים והרכב המשפחתי) וקבע
15 ש"משניתנה סמכות לערכאה שלא הוגשה לה בקשה ליישוב סכסוך לדון בבקשה לסעד דחוף, אשר
16 ממילא אינו מקרין על שאלת הסמכות, קל וחומר משעה שמזונות הקטינים הם בסמכותה של
17 ערכאה זו" אין מניעה להידרש לבקשות אלה. ביהמ"ש קמא דן בבקשות לסעדים זמניים לגופן, פסק
18 מזונות זמניים לקטינים וחייב המשיב לשאת בכל הוצאות התחבורה של הקטינים בתחבורה ציבורית.
- 19
- 20 8. ביום 1.3.17 נפגשו הצדדים ביחידת הסיוע שליד בית הדין הרבני וחתמו, שניהם, על טופס מתאים
21 לפיו לא הצליחו ליישב את הסכסוך בדרכי הסכמה, הם אינם חפצים בהארכת תקופת עיכוב ההליכים
22 והם בוחרים להמשיך בהליכים המשפטיים.
- 23
- 24 9. ביום 9.3.17, בתום 15 יום מהמועד בו נסגרה בקשת היישוב סכסוך אותה הגישה המשיבה לבית
25 המשפט קמא, הגישה המשיבה לבית המשפט קמא תביעות רכוש, משמורת ומזונות הקטינים.
- 26
- 27 ביום 12.3.17 עתר המבקש לפני רשמת בית המשפט קמא בבקשה לביטול כל הצווים הזמניים שהוצאו
28 במסגרת תיק הבקשה ליישוב סכסוך שהגישה המשיבה, בטענה כי תיק זה נסגר לפי החלטה מיום
29 26.2.17. בהחלטה מיום 12.3.17, מבלי שהתבקשה תגובת המשיבה, דחתה כב' רשמת בית המשפט
30 קמא את בקשת המבקש, ונימקה זאת בכך "שבינתיים כבר הוגשו תביעות מתאימות לאחר תום הליך

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

- 1 **יישוב בסכסוך** ועל כן אין בסגירת התיק ליישוב סכסוך כדי להוות טעם לביטול הסעדים הזמניים
2 שניתנו במסגרתו.
- 3
- 4 10. ביום 15.3.17, בדיוק בתום 60 ימים מהמועד בו פנה המבקש בבקשה ליישוב סכסוך, הגיש המבקש
5 לבית הדין הרבני תביעת גירושין אליה כרך את סוגיית הרכוש, המשמורת ומזונות הקטינים.
- 6
- 7 במקביל עתר המבקש ביום 15.3.17 בבקשה לפני בית הדין הרבני לקביעת סמכותו לדון בתביעת
8 הגירושין על כל העניינים הכרוכים בה אותה הגיש, כמו גם בבקשה לפני בית המשפט קמא לסגירת
9 כל התיקים מחיקת התביעות אותן הגישה המשיבה (מזונות, משמורת ורכוש) וזאת נוכח החלטת
10 ביהמ"ש קמא על סגירת תיק הבקשה ליישוב סכסוך שהייתה לפניו (ההחלטה מיום 26.2.17) והחלטת
11 בית הדין הרבני מיום 16.2.17 שצוטטה לעיל.
- 12
- 13 11. ביום 19.3.17 ניתנה החלטת בית הדין הרבני האזורי, המפנה להחלטה מיום 16.2.17 כמו גם
14 להוראת סעיף 4 לחוק להסדר התדיינות וקבע, כי **"לאור העובדה כי הבעל פתח תיק תביעת גירושין**
15 **כרוכה ביום 15.3.17, בית הדין קובע כי הסמכות לדון בכל התביעות הכרוכות הינה בבית הדין**
16 **הרבני"**.
- 17
- 18 12. ביום 24.4.17 קיים בית המשפט קמא דיון במסגרתו נדונו טענות המבקש לפיהן דין התביעות
19 שהגישה המשיבה להיסגר מאחר שהוגשו בניגוד לחוק להסדר התדיינות והתקנות. המבקש טען
20 בנוסף כי בית הדין כבר הכריע בשאלת הסמכות בהחלטותיו מיום 16.2.17 ו-19.3.17, ואף החל לדון
21 בענייני הכריכה עת קבע הסדרי ראייה זמניים (בהחלטה מיום 8.4.17) ודיון בכל הבקשות התלויות
22 ועומדות ליום 16.5.17. בעוד שהמבקש טען כי החלטת בית הדין הרבני מיום 19.3.17 הפכה לחלוטה,
23 גילתה המשיבה כי פנתה לבית הדין הרבני בבקשה לביטול אותה החלטה וכי בקשתה זו נקבעה גם
24 היא לדיון במסגרת הדיון שנקבע בבד"ר ליום 16.5.17.
- 25
- 26 בתום הדיון הורה ביהמ"ש קמא לצדדים להגיש סיכומים בשאלת הסמכות.
- 27

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

13. ביום 16.5.17 ניתנה החלטת בית המשפט קמא, היא ההחלטה נושא הבר"ע. בה נקבע כהאי
לישנה:
- ”
1. עניינה של החלטה זו היא בשאלת סמכותו של בית משפט זה לדון בתביעות התובעת שהוגשו לבית המשפט לאחר שהוגשה על ידי הנתבע תביעה לגירושין לה נכרכו ענייני משמורת ילדי הצדדים, מזונותיהם וענייני רכוש.
 2. הנתבע הגיש לבית הדין הרבני ביום 15/01/2017 תובענה על פי החוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה) תשע"ה-2014 (להלן: "החוק"). התובעת הגישה כעבור יומיים, ביום 17/01/17, לבית משפט זה בקשה ליישוב סכסוך מכוח החוק.
 3. התובעת טוענת שלא הייתה מודעת להגשת התובענה עד ליום 25/01/17 מועד בו נמסרה לה התובענה (סעיף 18 לסיכומי התובעת).
 4. לטענת התובעת הנתבע נהג בחוסר תום לב קיצוני שעה שבחר למסור למזכירות בית הדין הרבני ככתובת מגוריה את ככתובת מעונם המשותף של הצדדים, הגם שידע בפועל כי התגוררה בבית אמה. אין חולק, כאמור, שמסירת התובענה בוצעה רק ביום 25/01/17.
 5. ביום 01/02/17 הגישה התובעת לבית הדין הרבני בקשה שכותרתה "בקשה דחופה ביותר למחיקת התיק שבכותרת (י"ס 37461/5) שעה שהוגש בחוסר תום לב קיצוני ובניגוד להוראות החוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה) תשע"ה-2014" (להלן: "הבקשה") בבקשתה מגוללת התובעת את התנהלותו של הנתבע.
 6. בהחלטה מיום 16/2/17 הפנה בית הדין את הצדדים ללשון החוק ובהחלטה מאוחרת מיום 19/03/17 קבע בית הדין הרבני הנכבד (לבקשת הנתבע), שהוא קנה סמכות לדון בתביעת הגירושין והכרוך לה (להלן: "ההחלטה").
 7. תמים דעים אני עם התובעת שהתנהלותו של הנתבע היא התנהלות חסרת תום לב. ברם, השאלה העומדת לפני היא האם התנהלות זו עולה כדי "טעם מיוחד" כמשמעותו בג"צ 8497/00 פלמן נ' פלמן פד"י נד(2) (27/01/2003) ס' 16 לפסק הדין של כבוד השופט ביניש (להלן: "הלכת פלמן").
 8. מתן כתובת שגויה על מנת למנוע מסירה של כתבי טענות ושלילת זכותה של המבקשת לקיים דיון בשאלות העולות מהן, טרם הכרעה בנושא הסמכות, יכולה לעלות כדי "טעם מיוחד" כמשמעותו בהלכת פלמן. ברם, אין חולק שהמשיב מסר את התובענה למבקשת מספר ימים לאחר הגשתה ולכן הטעם היחיד שהעלתה המבקשת כנגד סמכותו של בית הדין שם (נושא הכתובת) איבד מכוחו.
- בנסיבות אלה איני רואה בכך שבית הדין לא קיים דיון משום "טעם מיוחד".
- לפיכך הדרך להשיג על ההחלטה של בית הדין הרבני היא בדרך של הגשת ערעור לבית הדין הרבני הגדול.
9. לא יאה זה למותר לציין שמידע זה עמד לפני כבוד הדיינים בבית הדין הרבני במועד מתן ההחלטה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

10. משכך ומשעה שניתנה ההחלטה של בית הדין הרבני לאור הלכת פלמן והכלל של כיבוד ערכאות אין לי אלא לכבד את החלטתו של בית הדין הרבני הקובעת שלו הסמכות לדון בתובענות.
11. אלא שדווקא מכוח הלכת פלמן איני יכול להסכים עם ההחלטה הקובעת שבית הדין הרבני קנה סמכות לדון במזונות הקטינים. נקבע בהלכת פלמן ש "מקרה אחר שיתקיים בו "טעם מיוחד" כאמור הוא כאשר ברור וגלוי על פני הדברים כי הכרעתה של הערכאה הראשונה לעניין סמכותה לוקה בחוסר חוקיות או בפגם חמור אחר היורד לשורש הסמכות, שבעטיים הכרעתה בטלה. כך למשל כאשר ההכרעה לעניין הסמכות ניתנה תוך חריגה ברורה מכללי הצדק הטבעי, מן הסוג המביא לבטלותה של ההכרעה. או למשל כאשר נכרכה בתביעת גירושין סוגיה שאינה ניתנת לכריכה (כגון תביעת ילד למזונותיו), ואף-על-פי-כן קבע בית-הדין הרבני כי בסמכותו לדון בסוגיה זו מכוח כריכתה בתביעת הגירושין. במקרה זה החלטתו של בית-הדין לוקה בפגם שיש בו כדי להביא לבטלותה" (בג"צ 8497/00 ס' 16 לפסק דינה של כבוד השופטת בייניש; בג"צ 6598/16 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול (11/02/17)).
12. ברי אם כן שההחלטה של בית הדין הרבני הנכבד בכל הקשור לסמכותו לדון במזונות הילדים לוקה בפגם המביאה לבטלותה.
13. כללו של דבר הסמכות לדון במזונות הקטינים שמורה לבית משפט זה בעוד הדיון בשאלת משמורתם של הקטינים ורכושם של הצדדים נתונה לבית הדין הרבני.
14. תואיל המזכירות להעביר לבית הדין הרבני בתל אביב את תמ"ש 17-03-21653, וכן את תמ"ש 17-03-21626.
15. קובע מועד לדיון בתביעת המזונות ליום 25/06/17 בשעה 10:30.
14. ביום מתן ההחלטה על ידי בית המשפט קמא, 16.5.17, התקיים לפני בית הדין הרבני דיון במעמד הצדדים שהתמקד בשאלת סמכותו של בית הדין הרבני להידרש לתביעת הגירושין על ענייניה הכרוכים. כעולה מפרוטוקול הדיון, באי כוח הצדדים טענו באריכות את טענותיהם וביה"ד קבע כי תינתן החלטה.
15. ביום 29.5.17 ניתנה החלטת בית הדין הרבני לפיה הסמכות בכל התביעות הכרוכות, כולל מזונות הילדים, נתונה לסמכותו. בית הדין הרבני חזר על החלטותיו מהימים 16.2.17 ו-19.3.17; קבע כי נוכח הצהרת המבקש לפיה הוא מוכן לתת גט מיד והסכמת המשיבה כי היא מוכנה לקבל גט מיד הרי שתביעת הגירושין כנה; מצא כי הכריכה נעשתה כדן באשר פורט כל הרכוש המשותף בכתב התביעה וכי הכריכה נעשתה בכנות מש "הבעל רוצה לסיים את כל המחלוקות בערכאה שיפוטית אחת ולא לכרכר בין הערכאות". בית הדין הרבני אף קבע כי בסמכותו להידרש גם לתביעת מזונות הקטינים

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

- 1 שנכרכה על-ידי המבקש לתביעת הגירושין בהסתמכו על הוראת סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים,
2 נישואין וגירושין, תשי"ג-1953 (להלן: "חוק שיפוט בתי דין רבניים") כמו גם על פסק-דינו של בית
3 המשפט העליון בבג"ץ 6929/10 פלונית נ' בד"ר הגדול (מיום 20.3.13).
- 4
- 5 16. יצוין כי עוד בטרם ניתנה החלטתו של בית הדין הרבני הנ"ל (מיום 29.5.17) עתרה המשיבה לפני
6 ביהמ"ש קמא לעיכוב ביצוע החלטתו מיום 16.5.17 בכל הנוגע להעברת תביעות המשמורת והרכוש
7 שבפניו לבית הדין הרבני, עד להכרעה בבר"ע שלפניי, וביום 22.5.17 נעתר ביהמ"ש קמא לבקשתה.
- 8
- 9 17. במסגרת הבר"ע שלפניי אותה הגיש המבקש (רמ"ש 17-06-32498) עתר המבקש ביום 15.6.17
10 לעיכוב ביצוע החלטת ביהמ"ש קמא מיום 16.5.17 בכל הנוגע לסוגיית מזונות הקטינים ולהורות
11 לביהמ"ש קמא להימנע מלתת החלטות בסוגיה זו ולבטל הדיון שקבוע לפניו בעניין ליום 25.6.17.
- 12
- 13 ביום 22.6.17, לאחר קבלת תשובת המשיבה, קבעתי כי בשלב זה ועד להחלטה אחרת בבקשת רשות
14 הערעור ימנע בית המשפט קמא מלדון בסוגיית מזונות הקטינים. החלטתי זו ניתנה רק לאחר שנחה
15 דעתי כי טובת הקטינים לא צפויה להיפגע ממתן סעד זה בשעה שהמבקש כבר חויב לשלם מזונות
16 זמניים לקטינים (לרבות נשיאה במלוא הוצאות החינוך של הקטינים במהלך חופשת הקיץ) והתחייב
17 לפעול לפי ההחלטה עד למתן החלטה אחרת; המשיבה אישרה כי המזונות עומדים על המינימום
18 הנדרש, ושתי הערכאות קבעו דיון מקדמי בתביעת מזונות הקטינים למועדים קרובים (ביהמ"ש קמא
19 ליום 25.6.17 ובית הדין הרבני ליום 16.7.17).
- 20
- 21 18. באותו היום (22.6.17) ביקשתי מהצדדים להשיב לבקשות רשות הערעור (כל אחד לבקשת רעהו).
22 כמו כן התבקשו הצדדים להודיע אם הם מסכימים כי בית המשפט יפעל לפי סמכותו בתקנה 410
23 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ו-1984 וידון בבקשה כאילו ניתנה הרשות והוגש ערעור על פי
24 הרשות שניתנה והאם במקרה כזה ניתן לראות בבקשה ובתשובה סיכומים בכתב. הצדדים הסכימו
25 למתווה האמור והגישו תשובותיהם ביום 2.7.17. לבקשת המשיבה, התרתי לה להגיש תגובה לתשובת
26 המבקש לבר"ע אותה הגישה בהיקף של 2 עמ' וזו הוגשה ביום 4.7.17.
- 27
- 28

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

טענות הצדדים

19. המשיבה טוענת, בבקשת רשות הערעור מטעמה, כי בשעה שבית המשפט קמא קיבל את טענתה "וקבע כי בבחינת תום לב בניהול ההליכים המשפטיים ע"י הבעל אכן נמצאו ליקויים המגיעים לכדי חוסר תום לב מובהק" היה עליו כבר בשלב זה להורות, כי כל ההליך בו נקט המבקש בבית הדין הרבני, לרבות כל ההחלטות שניתנו ע"י בית הדין הרבני בעקבותיו "בטלים מעיקרם". המשיבה מדגישה את חוסר תום ליבו של המבקש עת ציין בבקשה ליישוב סכסוך שהגיש את כתובת ביתם המשותף כמענה של המשיבה, בשעה שלטענתה ידע כבר באותו היום (15.1.17) כי היא והקטינים אינם מתגוררים עוד בבית – כך שלא הייתה מודעת כלל לבקשה ליישוב סכסוך שנפתחה בבית הדין לעת שפעלה להגשת בקשה ליישוב סכסוך מטעמה ביום 17.1.17 בבית המשפט לענייני משפחה. המשיבה טוענת, כי אלמלא הייתה מגישה את בקשתה שלה ליישוב סכסוך וממציאה אותה לידי המשיב "יש להניח כי בקשתו של המבקש הייתה נותרת "מוסתרת במגירה כיתר חברותיה משנים קודמות" ..

בנוסף טוענת המשיבה, כטענה חלופית, כי גם אם מצא בית המשפט קמא שהגשת הבקשה ליישוב סכסוך ע"י המבקש לבית הדין הרבני הייתה כשרה "היה עליו לבחון את אותו ה"טעם המיוחד" באשר להחלטת ביה"ד מיום 19.3.17 אל מול סמכותו שלו (כערכאה השנייה) ליתן החלטה אחרת, ולא אל מול פתיחת ההליך לגופו". לטענת המשיבה, "עפ"י הלכת פלמן אין לקבוע כי בהכרח הערכאה השנייה (בענייננו – בית משפט קמא) תיסוג מפני הכרעתה של הערכאה הראשונה שהקדימה להחליט בשאלת הסמכות אלא בהתקיים "טעם מיוחד" המצדיק זאת" (ס' 49 לבר"ע). המשיבה טוענת כי בהחלטת בית הדין הרבני מיום 19.3.17 מתקיים "טעם מיוחד" להתערבות, משהיא ניתנה ללא נימוק, מבלי שהתקיים דיון מקדים בשאלת התקיימותם של תנאי הכריכה טרם מתן הכרעה, היא לוקה בפגם חמור וחורגת מכללי הצדק הטבעי בשעה שקולה לא נשמע וגם לאור העובדה שלתביעת הגירושין נכרכה סוגיית מזונות הילדים, נושא שאינו בר כריכה.

20. המבקש, בתשובתו לבקשת רשות הערעור מטעם המשיבה טוען, כי שגה בימ"ש קמא משייחס לו חוסר תום לב בכל הנוגע לציון מענה של המשיבה בבקשה ליישוב סכסוך כמעונם המשותף. לטענת המבקש עת נחת בחזרה ארצה ביום 15.1.17 לפנות בוקר, לאחר שהגיעו אליו ראיות לפיהן המשיבה בוגדת בו, הגיע מיד לבית הדין הרבני ופתח בקשה ליישוב סכסוך. עם העתקי הבקשה לאחר שהוגשה הגיע לבית הצדדים ואז ראה את המכתב שהותירה לו המשיבה לפיו עזבה את הבית עם הקטינים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 המבקש טוען כי יידע אותה טלפונית בדבר הגשת הבקשה ואף מסר לה העתק עת הגיע לאסוף את בנם
2 המשותף של הצדדים. המבקש טוען כי לא נפל כל דופי בהגשת בקשתו ליישוב הסכסוך וגם בעובדה
3 שזו הומצאה למשיבה בסופו של יום רק ביום 25.1.17 משלפי הוראות התקנות על הערכאה שבפניה
4 הוגשה הבקשה ליישוב הסכסוך לבצע את ההמצאה. לטענת המבקש, מי שפעל בחוסר תום לב רבתי
5 היא המשיבה שפעלה והגישה בקשה ליישוב סכסוך מטעמה תוך שהיא יודעת על בקשתו הקודמת
6 והגדילה עשות עת לאחר שנסגרה בקשתה בביהמ"ש קמא (בהחלטה מיום 23.2.17) הגישה תביעותיה
7 (בחלוף 15 ימים מאותו המועד) וזאת חרף העובדה כי היא לא "הצד שהגיש תחילה את הבקשה
8 ליישוב סכסוך" לפי הוראת סעיף 4 לחוק להסדר התדיינות וחרף החלטת בית הדין הרבני מיום
9 16.2.17 (שעליה לא ערערה והפכה לחלוטה). המבקש טוען, כי לא נפל כל פגם בהחלטת בית הדין הרבני
10 מיום 19.3.17, אשר קבעה באופן חד משמעי, כי בהמשך להחלטה מיום 16.2.17 ומשהמבקש הגיש
11 תביעה בתום המועדים הקבועים בחוק – הסמכות לדון בכלל העניינים שנכרכו מסורים לביה"ד. כבר
12 עובר למתן ההחלטה מיום 16.2.17 על ידי בית הדין הרבני, היו לפני בית הדין הרבני טענות המשיבה
13 משהובאו במסגרת בקשתה למחיקת בקשתו ליישוב סכסוך בטענה כי זו הוגשה בחוסר תום לב קיצוני
14 ובניגוד להוראות החוק להסדר התדיינות. מכל מקום, ביום 16.5.17, התקיים דיון ארוך לפני בית
15 הדין הרבני במסגרתו טענו הצדדים בהרחבה טענותיהם ביחס למבחני הכריכה והכנות וביום 29.5.17
16 ניתנה החלטת בית הדין הרבני שדחתה אחת לאחת את כל טענות המשיבה, מתייחסת למבחני הכריכה,
17 וקובעת בשנית, כי לבית הדין הרבני הסמכות לדון בתביעת הגירושין וכל התביעות שנכרכו לה.

18

19 21. המשיבה, בתגובתה לתשובה טוענת, כי בגרסאות המבקש לעניין נסיבות הגשת הבקשה ליישוב
20 סכסוך על ידו ישנן סתירות בין הגרסה שמסר לבית משפט זה לבין הגרסה שנמסרה לבית המשפט
21 קמא - הבקשה ליישוב סכסוך שהוגשה בבית הדין הרבני ביום 15.1.17 נפתחה במערכת בשעה 12:42
22 בצהריים ולכן לא סביר כי הגיע לביה"ד הרבני לאחר נחיתתו ארצה "לפנות בוקר" כגרסתו מבלי
23 שעבר תחילה בבית הצדדים וראה את המכתב שהותירה לפיו עזבה את הבית עם הקטינים. בנוסף
24 בביהמ"ש קמא לא טען כי מסר למבקשת העתק של הבקשה עת הגיע לאסוף את בנם של הצדדים
25 וטען כי יידע אותה בטלפון בדבר הגשת הבקשה ביום 16.1.17 בעוד שלפי גרסתו כאן משתמע כי
26 השיחה הטלפונית נערכה כבר ביום ההגשה.

27

28 22. המבקש, בבקשת רשות הערעור מטעמו טוען, כי שגה ביהמ"ש קמא משסבר כי סוגיית מזונות
29 הקטינים אינה ניתנת לכריכה לתביעת הגירושין. לטענת המבקש החלטה זו עומדת בסתירה להלכה
30 פסוקה שיצאה תחת מפתנו של בית המשפט העליון בבג"ץ 6929/10 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 ואח' (מיום 20.3.13) כמו גם להלכות ופסקי דין שיוצאים חדשות לבקרים ממפתנם של בתי הדין
2 הרבניים.

3
4 23. המשיבה, בתשובתה לבקשת רשות הערעור של המבקש חוזרת וטוענת, כי בקשת המבקש לשוב
5 סכסוך שהוגשה לבית הדין הרבני האזורי נעשתה בחוסר תום לב בעוד שבקשתה שלה "**הוגשה בתום**
6 **לב מוחלט**" ומשכך על בית המשפט קמא היה לקבוע שממילא כל התביעות שהוגשו ע"י המבקש מכוח
7 הליך זה בטלות מעיקרן. לטענת המשיבה צדק ביהמ"ש קמא בקביעתו לפיה לא ניתן לכרוך את נושא
8 מזונות הילדים לתביעת הגירושין, זוהי ההלכה שנקבעה מקדמת דנא שנפסקה בבר"ע 120/69 שרגאי
9 נ' שרגאי, פ"ד ג (2) 171 (1969) (להלן: "**הלכת שרגאי**") וביהמ"ש העליון חזר על הלכה זו בבג"ץ
10 6598/16 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול (מיום 14.2.17) המהווה פסיקה המאוחרת לבג"ץ 6929/10
11 אליו הפנה המבקש.

דיון והכרעה

12
13
14
15 24. בהתאם לסמכותי לפי תקנה 410 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 ולהסכמת הצדדים,
16 אני מחליט לתת רשות ערעור ולדון בבקשות כבערעורים עצמם.

תחילה לערעור המשיבה –

17
18
19 25. בפתח הדברים אציין, כי קיימים מספר אי דיוקים בטענות המשיבה. כך לדוגמא בס' 2 לבר"ע
20 מביאה המשיבה ציטוט לכאורה מתוך החלטת בית המשפט קמא לפיו קבע, כי "**התנהלותו של הנתבע**
21 **בכל האמור לפנייה לערכאות הנה חסרת תום לב**" ובהמשך מבארת, כי הכוונה בכלל זה ל"**אופן**
22 **פתיחת התיק, מסירת כתובת שגויה / המצאה לאחר 10 ימים (ולא "מספר ימים" לשון ההחלטה)**
23 **וכן עשותו כן רק לאחר הגשת בקשה לשוב סכסוך מטעם המבקשת בביהמ"ש, התחמקות שיטתית**
24 **מקבלת כתבי ביי"ד בתקופה זה ..."**, ועוד.

25
26 בפועל ציטוט זה אינו קיים בהחלטה נושא הבר"ע (שהובאה לעיל במלואה). בהקשר זה של היעדר תום
27 הלב, ציין ביהמ"ש קמא בס' 7 להחלטתו, כי "**תמים דעים אני עם התובעת שהתנהלותו של הנתבע**
28 **היא התנהלות חסרת תום לב**" ואם יש לבאר לאיזו התנהלות כיוון ביהמ"ש קמא נראה לי כי התשובה
29 לכך נמצאת בגוף ההחלטה: בס' 4 להחלטה מתייחס ביהמ"ש קמא לכך ש" **לטענת התובעת הנתבע**

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 נהג בחוסר תום לב קיצוני שעה שבחר למסור למזכירות בית הדין הרבני ככתובת מגוריה את כתובת
2 מעונם המשותף של הצדדים, הגם שידע בפועל כי התגוררה בבית אמה. אין חולק, כאמור, שמסירת
3 התובענה בוצעה רק ביום 25/01/17. " וגם בהמשך ההחלטה (בס' 8) מתייחס ביהמ"ש קמא רק לנושא
4 זה של ציון כתובת שגויה לכאורה במסגרת הבקשה לישוב הסכסוך אותה הגיש המבקש לבית הדין
5 הרבני.

6
7 כך גם בהמשך הבר"ע (בס' 3) טוענת המשיבה, כי משקיבל בית המשפט קמא את טענתה "וקבע כי
8 בבחינת תו"ל בניהול הליכים המשפטיים ע"י הבעל אכן נמצאו ליקויים – המגיעים לכדי חוסר תום
9 לב מובהק" היה על בית המשפט קמא להורות כי ההליך בבית הדין הרבני בטל מעיקרו. בפועל, כעולה
10 מההחלטה, המשיבה אכן טענה לפני ביהמ"ש קמא כי המבקש התנהל בחוסר תום לב "קיצוני" (ס' 4
11 להחלטה) אך ביהמ"ש קמא מעולם לא קיבל טענה זו וכאמור הסתפק באמירה כללית לפיה התנהלות
12 המבקש הייתה "חסרת תום לב" ללא תיאור מידה נוסף (בס' 7 להחלטה) ובהמשך החליט שהתנהלות
13 זו אינה מהווה במקרה דנן "טעם מיוחד" להתערבות לפי בג"ץ 8497/00 אירה פייג-פלמן נ' ג'אורג'
14 פלמן, נו (2) 118 (להלן: "הלכת פלמן"). (ס' 8 להחלטה).

15
16 גם בהמשך הבר"ע טוענת המשיבה, כי חוסר תום ליבו הקיצוני של המבקש הוא שיטתי משבבירור מול
17 מזכירות בית הדין למדה כי ב-"7 מקרים קודמים וזהים" פעל המבקש באותה שיטה בדיוק, פתח
18 תיקים בבית הדין הרבני ללא ידיעתה תוך העלמת הזימונים לדיונים וכי אלמלא הייתה פועלת לפתיחת
19 התיק ליישוב הסכסוך מטעמה לבית המשפט לענייני משפחה וממציאה אותו למבקש הייתה בקשתו
20 ליישוב סכסוך של המבקש "ככל הנראה נותרת מוסתרת במגירה כיתר חברותיה משנים קודמות" (ס'
21 7-10 לבר"ע). דא עקא, עיון באישור פתיחת התיקים בבית הדין הרבני ע"י המבקש אותו צירפה
22 המשיבה לבקשתה (נספח 4) מראה כי עובר להגשת הבקשה ליישוב הסכסוך מטעם המבקש (ביום
23 15.1.17) נקט המבקש בשלושה הליכים בלבד בבית הדין הרבני, שאף אחד מהם לא היה בקשה ליישוב
24 סכסוך (הליך גירושין בשנת 2012 ושני הליכים לאישור הסכם גירושין בשנת 2016) וכולם נסגרו לאחר
25 שהתקיימו בהם דיונים. הגם שטיבם של אותם הליכים קודמים שנפתחו ע"י המבקש בשנים עברו לא
26 הובהר (וגם לא הובהר לי איזה הישג דיוני יכול צד להשיג בהגשת בקשות לאישור הסכם גירושין לבית
27 דין רבני ללא שיתוף רעהו וללא המצאה וזימון לדיון לאישור ההסכם) ברור כי המבקש לא מגיש לבית
28 הדין הרבני בקשות ליישוב סכסוך באופן שיטתי, ואז פועל להכמינן, כפי הרושם שביקשה המשיבה
29 לצירר.

30
31
32 26. אל מול ניסיונות המשיבה "להשחיר" את פני המבקש "בהאדרת" חוסר תום ליבו בהגשת בקשתו
33 ליישוב הסכסוך ובכלל, טוען המבקש כלפי החלטת ביהמ"ש קמא שייחסה לו בכלל חוסר תום לב

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 משייך בבקשה ליישוב הסכסוך את כתובתם ביתם המשותף כמענה של המשיבה. המבקש טוען, כי
2 לא ידע ולא יכול היה לדעת, עת חזר מחו"ל ביום 15.1.17, כי המשיבה ניצלה את השעות הקצרה בה
3 שהה בחו"ל ועברה להתגורר בבית הוריה עם הילדים, וכי גם מהמכתב שאותו הותירה המשיבה בבית
4 ושהמתין לו לעת חזרתו (שצורף כנספח ה' לתגובתו לבר"ע) לא עולה כי אין בכוונתה לחזור לבית. עיון
5 במכתב מעלה כי אכן פני המשיבה לפירוד אבל לא נאמר בה באופן חד משמעי כי מעתה ואילך אין
6 בכוונתה לחזור לבית (הגם שנאמר כי "השלט של החניה נמצא בתיבת הדואר"), גם לא נאמר בו לאן
7 המשיבה עברה (עם הקטינים) או כי מעתה ואילך על המבקש למען דברי דואר המיועדים לה לכתובת
8 אחרת. בנסיבות אלו, גם אם אכן הספיק המבקש לראות את המכתב בבוקרו של יום 15.1.17 טרם פנה
9 והגיש הבקשה ליישוב הסכסוך, איני סבור כי ניתן לראות בציון מענה של המשיבה בבקשה את מענם
10 המשותף של הצדדים חוסר תום לב **כה קיצוני** כמו שהמשיבה מכוונת, ולא מן הנמנע כי מדובר בפעולה
11 שנעשתה בהיסח הדעת, כפי שמכוון המבקש.

12

13 27. בנסיבות אלו, ובשים לב שבית המשפט קמא הוא שהתרשם באופן בלתי אמצעי מהצדדים, איני
14 מתכוון להתערב בקביעת ביהמ"ש קמא לפיה התנהלות המבקש ביום 15.1.17, בהגשת בקשתו ליישוב
15 הסכסוך תוך ציון מענה של המבקשת כמענם המשותף של הצדדים ובהמצאת הבקשה למשיבה רק
16 ביום 25.1.17, לקתה ב"חוסר תום לב" (גם אם לא חוסר תום לב קיצוני ומובהק כמו שמכוונת
17 המשיבה).

18 לפיכך, השאלה בה יתמקד הדיון היא האם משהגיע ביהמ"ש קמא לממצא זה היה עליו לקבוע כי כל
19 ההליכים שננקטו בבית הדין הרבני אליו הוגשו תביעות המבקש "בטלים מעיקרם", כטענת המשיבה.

20

21 התשובה לשאלה זו היא לטעמי שלילית. למעשה, לא ברור על איזה בסיס משפטי נסמכת טענה זו של
22 המשיבה. הוראת סעיף 4 לחוק להסדר התדיינויות מקנה מפורשות בידי הצד **שהגיש תחילה** את
23 הבקשה ליישוב הסכסוך להגיש בתום המועדים שקבועים את התובענות לכל ערכאה שיחפוץ. במקרה
24 דנן היה זה המבקש שהקדים את המשיבה ביומיים בהגשת בקשתו ליישוב סכסוך (כשהמצאה כדין
25 של הבקשות שתייהן בוצעו הדדית רק ביום 25.1.17). לא נקבע בחוק, כי מועד ההמצאה הוא המועד
26 הקובע מקום בו קיימת "תחרות" בין שתי בקשות ליישוב סכסוך. בס' 20 לתשובתה לבר"ע מטעם
27 המבקש טוענת המשיבה כי קיימת חובת "כנות" בהגשת הבקשה ליישוב הסכסוך כמו גם בתביעת
28 הגירושין גופה. המשיבה לא מציינת על מה נסמכת טענתה זו, אך מכל מקום אין מדובר בטענה שלא
29 נשמעה **בעבר**. בפסיקת בית המשפט העליון נקבע כי חובת תום-הלב בהגשת בקשה ליישוב סכסוך
30 דומה בתכליתה ובחלק ממאפייניה לדרישת הפסיקה לפיה על תביעת-גירושין ועל הכריכה בה
31 להיעשות בכנות לשם תפיסת סמכות-שיפוט במסגרת "**מרוץ הסמכויות**" (ר' סי' 43 לפס"ד של כב'

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 הנשיאה בייניש בבגץ 5918/07 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד סג (2) 247 (מיום 23.6.2009).
2 אלא שהדברים נאמרו שנים בטרם נחקק ונכנס לתוקפו החוק להסדר התדיינות (ב-17 ליוני 2016).
3 אז היוותה בקשה ליישוב סכסוך דרך דיונית חלופית לפתיחת תובענה בבית המשפט לענייני משפחה,
4 והחשש היה כי יוגשו בקשות ליישוב סכסוך במטרה להקנות לבית המשפט לענייני משפחה סמכות
5 שיפוט בענייני רכוש, מזונות ומדובר וכן משמורת וחינוך הקטינים כאמצעי קל וקצר, ללא צורך בהגשת
6 כתבי תביעה ערוכים כדבעי, וזאת מבלי שמגיש הבקשה מעוניין באמת ובתמים ליישב את הסכסוך
7 בדרכי הסכמה ותוך היעזרות בגורמי הטיפול והיעוץ. בבג"ץ 5918/07 נמצא הפתרון למצבים אלו
8 בפרשנות התקנות ליישוב בסכסוך באשר למהות תום הלב בהגשת הבקשה ליישוב סכסוך. נקבע כי
9 אמות המידה לבחינה האם הבקשה ליישוב סכסוך הוגשה בתום לב אם לאו יהיו כדלקמן:

10 "ראשית, בהתאם לחובת תום-הלב הדיוני, על בקשה ליישוב סכסוך להיות מוגשת בתום-לב וללא
11 ניצול לרעה של ההליך. שנית, מהותה של חובת תום-הלב הדיוני בהקשר של הגשת בקשה ליישוב
12 סכסוך, נגזרת מייחודו של ההליך הנדון מבחינת תכליתו ומאפייניו. ככלל, על בן-זוג המגיש בקשה
13 ליישוב סכסוך בפני בית-המשפט לענייני משפחה להגיש את הבקשה מתוך רצון כן לחיפוש אחר
14 פתרונות מוסכמים ללא צורך בהכרעה שיפוטית; לשם כך, עליו להיות נכון לשתף פעולה עם
15 הגורמים הטיפוליים והמקצועיים ביחידת הסיוע (או בהליך הייעוץ או הפישור החיצוני אליו הופנו
16 בני-הזוג בהסכמתם). יש למנוע מצב בו תכליתה העיקרית של הבקשה ליישוב סכסוך היא לחסום
17 את הדרך בפני בית-הדין הרבני במסגרת "מרוץ הסמכויות". שלישית, תום-הלב בהגשת הבקשה
18 ליישוב סכסוך ייבחן בהתחשב במכלול נסיבות המקרה ובהן התנהגות הצדדים. רביעית, מטעמים
19 עליהם עמדנו לעיל (פיסקה 46), אין לייחס חוסר תום-לב לבן-זוג שהגיש בקשה ליישוב סכסוך, רק
20 משום כך שלא פירט במסגרת הבקשה האמורה את הסוגיות השנויות במחלוקת בין בני-הזוג.
21 ולבסוף, חוסר תום-לב בהגשת בקשה ליישוב סכסוך יוביל לכך שלא יהיה בבקשה חסרת תום-לב,
22 כדי למנוע מבית-הדין הרבני לרכוש סמכות שיפוט ייחודית בעניינים שנכרכו בפניו בכנות וכדין
23 לאחר הגשת הבקשה ליישוב סכסוך, וטרם הגשת כתבי-תביעה ערוכים כדבעי בפני בית-המשפט
24 לענייני משפחה כאמור בתקנה 258 כא לתקנות ליישוב סכסוך. (שם, ס' 47 לפסה"ד).

25
26 נראה, כי מבלי משים, עותרת המשיבה להחיל בענייננו אותן אמות המידה לבחינת תום לב הנדרש
27 בהגשת בקשה ליישוב סכסוך טרם כניסתו לתוקף של החוק להסדר התדיינות, בהתעלם מהשינוי
28 המשמעותי שחל מאז שהפך את הבקשה ליישוב סכסוך מדרך דיונית חלופית, לדרך דיונית ראשית,
29 שחובה על הצדדים לילך בה. בנסיבות אלו, לפי איזה מדד ניתן לאבחן "כנות" בקשה ליישוב סכסוך,
30 לאחר חקיקת החוק להסדר התדיינות, שעה שבשני המקרים, בין אם מדובר במי שהגיש בקשה מתוך
31 רצון כן ואמיתי "ליישוב את הסכסוך" בדרכי שלום, ובין אם רצונו הכן והאמיתי הוא "למלחמה"
32 כשהוא נעדר הוא כל נכוונות להגיע הסכמות – קבע המחוקק דרך אחת שאין בילתה והיא הגשת בקשה
33 ליישוב סכסוך? קשה לראות כיצד יכול היה המבקש "לנצל לרעה" את הליך הבקשה ליישוב סכסוך
34 בשעה שזה ההליך היחיד בו יכול היה לנקוט לאור מצוות המחוקק, ובשעה שפתיחת הליך הייתה
35 מתבקשת במקרה דנן גם לפי גרסת המשיבה (שהרי לפי גרסתה שלה המבקש התוודע למכתבה על
36 הפירוד עת חזר מחו"ל ביום 15.1.17 ובטרם הגיש את בקשתו ליישוב סכסוך ואין מחלוקת כי המשיבה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 בעצמה פנתה יומיים לאחר מכן, לגרסתה בהיעדר ידיעה על בקשת המבקש שהקדימה, והגישה בקשה
2 ליישוב סכסוך מטעמה).

3
4 מכל מקום, גם במקרה שנדון בבג"ץ 5918/07 הנ"ל, בו אישר בג"ץ החלטת בית הדין הרבני לפיה
5 הבקשה ליישוב סכסוך שהוגשה לבית המשפט לענייני משפחה הוגשה בחוסר תום לב ואין בכוחה
6 להקנות סמכות שיפוט לבית המשפט לענייני משפחה, מדובר היה במקרה של חוסר תום לב בולט
7 וקיצוני הרבה יותר. אז הבקשה ליישוב סכסוך הוגשה לבית המשפט לענייני משפחה תוך הפרת הסכם
8 גישור שנחתם בין הצדדים במסגרתו התחייבו הצדדים שלא לבצע פעולה משפטית חד צדדית ומגישת
9 הבקשה עשתה פעולות **מכוונות** להסתרת דבר הגשת הבקשה מבעלה (בין השאר ציינה במכוון את
10 כתובת הבית הרשום על שם שני הצדדים ככתובת מגוריו של בעלה, על אף שידעה כי אינו מתגורר בבית
11 למעלה **משנה וחצי**). בענייננו, גם אם לוקה התנהלות המבקש בחוסר תום לב (בצינו את כתובת הבית
12 המשותף כמענה של המשיבה, הגם שעזבה באותו היום או סמוך ליום זה את הבית ובהמצאת הבקשה
13 למשיבה 10 ימים לאחר הגשתה), עדיין, גם לפי אמות המידה שנקבעו בבג"ץ 5918/07 לבחינת תום
14 הלב הנדרש בהגשת בקשה ליישוב סכסוך (אמות מידה שנגזרו במאפייניו ובתכליותיו של ההליך זה
15 של בקשה ליישוב סכסוך דאז, שהם שונים ממאפייניו דהיום – וראו לעניין זה סעיף 42 לפסה"ד) לא
16 ניתן לבסס מסקנה לפיה עסקינן בחוסר תום לב קיצוני מצד המבקש שיכול להצדיק קביעה כי כל
17 תביעות המבקש שהוגשו בעקבות בקשתו ליישוב סכסוך "**בטלות מעיקרון**", כעמדת המשיבה.

18
19 28. באשר לטענה החלופית של המשיבה לפיה מתקיים "טעם מיוחד" להתערבות בהחלטת בית הדין
20 הרבני מיום 19.3.17 לפי "**הלכת פלמן**" – גם בנושא זה טיעונה המשפטי של המשיבה אינו חד מספיק.

21 המשיבה טוענת, כי "עפ"י הלכת פלמן אין לקבוע כי בהכרח הערכאה השנייה (בענייננו – בית משפט
22 קמא) תיסוג מפני הכרעתה של הערכאה הראשונה שהקדימה להחליט בשאלת הסמכות אלא
23 בהתקיים "טעם מיוחד" המצדיק זאת" (סי' 49 לבר"ע). "

24 הביטוי "טעם מיוחד" שהוטבע בהלכת פלמן מכוון לאמת המידה לפיה תיבחן "**הערכאה השנייה**"
25 את החלטה של "**הערכאה הראשונה**" שנדרשה לשאלת הסמכות על מנת שתגיע למסקנה אם היא
26 רשאית לבחון ולהכריע בעצמה בשאלת התקיימותם של מבחני הכריכה והכנות. הערכאה הראשונה
27 אינה נדרשת "טעם מיוחד" על מנת שהחלטתה, הקודמת בזמן בשאלת הסמכות, לא תיבחן על-ידי
28 הערכאה השנייה, כטענת המשיבה, אלא בדיוק להפך. הדברים עולים בצורה ברורה שאינה משתמעת
29 לשתי פנים **מהלכת פלמן** :

30

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 "על רקע האמור נתמקד בדיוננו במצב שתלויות ועומדות בו בפני שתי הערכאות תביעות בנוגע
2 לחלוקת רכוש בין בני-זוג. כך למשל כאשר תחילה נכרכה סוגיית הרכוש בתביעת גירושין שהוגשה
3 לבית-הדין הרבני, ולאחר מכן נתבעו ענייני הרכוש בפני בית-המשפט לענייני משפחה. בין בני-הזוג
4 המתדיינים קיימת מחלוקת מקדמית באשר לשאלת התקיימותם של תנאי הכריכה ובאשר לשאלה
5 מי משתי הערכאות מוסמכת לדון בסוגיית הרכוש. אחת משתי הערכאות – בית-הדין הרבני או בית-
6 המשפט לענייני משפחה – הקדימה את חברתה וקבעה כי היא המוסמכת להכריע בסוגיית הרכוש
7 שנתבעה בפניה (להלן – הערכאה הראשונה). מה מעמדה של החלטה זו כלפי הערכאה האחרת (להלן
8 – הערכאה השנייה)?

9 בדומה לעמדה שהביע בפנינו היועץ המשפטי לבתי-הדין הרבניים, אף אני סבורה כי בסיטואציה
10 הנדונה קיימת חשיבות רבה לעקרון הכיבוד ההדדי בין הערכאות.

11 ...

12 לפיכך כאשר ערכאה אחת הכריעה כי בסמכותה לדון בחלוקת הרכוש בין בני-הזוג, הרי ככלל, על
13 הערכאה השנייה לסרב להיזקק לטענות הנוגעות לסמכות שיפוטה בעניין, ועליה להימנע מדיון
14 בתביעת הרכוש שהוגשה בפניה, על-מנת שהטענות כנגד החלטת הערכאה הראשונה בנוגע
15 לסמכותה תתבררנה בדרך של ביקורת ישירה – אם בהליך של ערעור ואם בהליך של עתירה, על-פי
16 סדרי הדין הנוהגים בשיטתנו. עם זאת מן הטעמים שפורטו אין לקבוע כי בהכרח הערכאה השנייה
17 תיסוג מפני הכרעתה של הערכאה שהקדימה להחליט בשאלת הסמכות. בשל עקרון הכיבוד ההדדי
18 בין הערכאות אני סבורה כי רק במקרים חריגים, ובהתקיים "טעם מיוחד" שיצדיק זאת, תחליט
19 הערכאה השנייה בשאלת סמכותה לדון בסוגיה שנתבעה בפניה, אף שהערכאה האחרת כבר
20 החליטה כי בסמכותה לדון באותה הסוגיה ממש...." (שם, סי' 16 לפסק דינה של השופטת בייניש).

21
22 בענייננו קבע בית המשפט קמא כי בהחלטת בית הדין הרבני מיום 19.3.17 לא נפל "טעם מיוחד"
23 שיצדיק כי בית המשפט יבחן בעצמו את מבחני הכריכה והכנות, למעט בנושא סוגיית כריכת מזונות
24 הילדים, משנושא זה אינו בר כריכה (ולכך אתייחס בהרחבה בהמשך עת אדון בבר"ע מטעם המבקש).
25 בית המשפט קמא סבר כי אין די בעובדה שבית הדין הרבני לא קיים דיון עובר למתן החלטתו מיום
26 19.3.17 לפיה תביעת הגירושין והתביעות הכרוכות לה הן בסמכותו, כדי להוות "טעם מיוחד".

27
28 מבלי שאביע דעה אם מסקנה זו של ביהמ"ש קמא מוצדקת אם לאו (בשים לב שקדמה להחלטת בד"ר
29 החלטה קודמת מיום 16.2.17 וכי המשיבה שטחה טענותיה כלפי סמכות בד"ר במסגרת בקשתה מיום

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 בבקשה למחיקת הבקשה ליישוב סכסוך שלפניו בטענה כי זו הוגשה ע"י המבקש בחוסר תום
2 לב קיצוני ובניגוד להוראות החוק להסדר התדיינויות - עובדות שלהן הפנה ביהמ"ש קמא במסגרת
3 החלטתו, סבורני כי בנסיבות שנוצרו, דין טענת המבקשת להידחות.

4

5 הטעם לכך פשוט. בין אם ניתן למשיבה יומה לטעון טענותיה כדבעי כלפי סמכות בד"ר לדון בתביעות
6 הכרוכות עובר להחלטה שניתנה ביום 19.3.17 ובין אם לאו (כטענתה) – אין חולק, כי לאחר מתן אותה
7 החלטה בית הדין הרבני לא שקט על שמריו וקיים ביום 16.5.17 דיון במסגרתו נשמעו טענות הצדדים
8 באריכות בשאלת סמכותו להידרש לתביעות הגירושין ולתביעות הכרוכות. עובדה זו לא הייתה בידיעת
9 בית המשפט קמא שנתן באותו היום את החלטתו נושא הבר"ע (ולפיה כאמור לא נפל "טעם מיוחד"
10 להתערבות בהחלטה מיום 19.3.17, נוכח היעדר דיון, וכי ככל שהמשיבה אינה שלמה עמה "הדרך
11 להשיג על ההחלטה של בית הדין הרבני היא בדרך של הגשת ערעור לבית הדין הרבני הגדול").
12 בעקבות אותו דיון ניתנה ביום 29.5.17 החלטת בית הדין הרבני בה אשרר וחזר על החלטתו מיום
13 19.3.17, תוך מתן נימוקים לה. בנסיבות אלו סבורני, כי דיון בשאלה האם בהחלטה מיום 19.3.17 נפל
14 פגם דיוני באופן נתינתה העולה כדי "טעם מיוחד" להתערבות לפי הלכת פלמן והמקנה בידי בית
15 המשפט קמא לבחון בעצמו את סוגיית הכריכה והכנות בקשר לתביעת הגירושין והמשמורת והרכוש
16 שנכרכו לה (להבדיל מכריכת מזונות הילדים), הפכה להיות שאלה תיאורטית. פגם דיוני, ככל שנפל,
17 בעת שניתנה החלטת בית הדין הרבני מיום 19.3.17, גם אם עלה לעת מתן החלטת ביהמ"ש קמא נושא
18 הבר"ע כדי "טעם מיוחד" לפי הלכת פלמן, בא אל תיקונו בדיון במעמד הצדדים שקיים בד"ר ביום
19 16.5.17 וההחלטה המנומקת שניתנה בעקבותיו. בנסיבות אלה אין הצדקה מעשית לחזור ולבחון את
20 הסוגיה פעם נוספת.

21

22 לאור כל האמור לעיל, דין ערעור המשיבה להידחות.

23

24 כעת נפנה לערעור המבקש, שעוסק כולו בשאלה משפטית:

25

26 29. בעוד שבית המשפט קמא קבע, בהסתמכו על הלכת פלמן ופסיקה נוספת של בית המשפט העליון
27 (בג"ץ 6598/16 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול, מיום 11.2.17), כי בית הדין הרבני נעדר סמכות לדון
28 במזונות הקטינים, מכוח כריכה לתביעת הגירושין, וכי כל קביעה אחרת של בד"ר מקנה "טעם מיוחד"

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 ע.מ. נ' ע.מ.

1 להתערבות בה - סבור המבקש כי השתנו העיתים וכי פסיקת בית המשפט העליון (בג"ץ 6929/10)
2 מהעת האחרונה, סתתה מהלכת שרגאי, וקבעה כי ניתן לכרוך סוגיית מזונות הילדים .

3
4 את ההלכה שנקבעה ע"י ביהמ"ש העליון בהלכת שרגאי היטיב לבטא פרופ' שאוה המנוח בספרו :

5
6 "בית המשפט העליון הבהיר כי מזונות לילדים ניתן לתבוע בשתי דרכים :

7 א. תביעה להשבת יציאות של הורה שהוציא (או עומד להוציא) למזונות הילד ממי שחייב לזון
8 את הילד. בדרך כלל תביעה כזו היא תביעה של אם להשבת יציאות שהוציאה (או עומדת
9 להוציא) למזונות הילד מאביו של הילד. אם האב והאם נשואים זה לזו וטרם התגרשו יכולה
10 תביעה כזו להיות כרוכה בתביעת הגירושין, בין אם תביעת הגירושין מוגשת על ידי האיש
11 ובין על-ידי האשה. אם תביעה כזו נכרכה בתביעת הגירושין תהיה לבית הדין הרבני סמכות
12 ייחודית לדון בה, בדיוק כפי שתהיה לו סמכות ייחודית לדון אם כורך בתביעת הגירושין
13 מזונות האשה ו/או עניני הרכוש (ובתנאי שמתמלאים מבחני ה"כריכה" וה"כנות").

14 ב. תביעת מזונות של הילד בעצמו התובע מזונותיו מן ההורה החייב בכך, בדרך כלל תביעת
15 מזונות של הילד בעצמו, בשמו הוא, באמצעות אמו ואפוטרופסותו הטבעית, כנגד אביו
16 החייב במזונותיו. זוהי תביעה השונה מן התביעה הקודמת של השבת יציאות. שכן:
17 "זוהי תביעת מזונות ממש, ולא רק תביעה להשבת יציאות. התביעה שונה מתביעת ההורה
18 לא רק מבחינת מהותה, אלא גם מבחינת בעלי הדין העומדים בפני בית המשפט או בית-
19 הדין ומתדיינים, שבו בזמן שבמקרה הראשון מתדיינים ההורים בינם לבין עצמם, מתדיין
20 במקרה השני הילד עם ההורה הנתבע. ואין בכל ולא כלום שבתביעת המזונות מייצגת האם-
21 האשה את הילד התובע בתור אפוטרופא; על ידי כך לא נעשתה היא עצמה בעלת דין."

22
23 היוצא מכאן שבעוד שביחס לתביעה מן הסוג הראשון (תביעה להשבת יציאות) ניתן לכרוך אותה
24 בתביעת הגירושין, כאשר הצדדים המתדיינים הם הבעל והאשה (שהם הוריו של הילד) ובמקרה
25 כזה התביעה תהיה בשיפוט הייחודי של בית הדין הרבני (תביעה כזו לא נגרעה מעולם משיפוטו
26 הייחודי של בית הדין הרבני), הרי ביחס לתביעה מן הסוג השני (תביעת מזונות של הילד בעצמו)
27 לא ניתן לכרוך אותה בתביעת הגירושין, וממילא לא ניתן להקנות לבית הדין הרבני סמכות ייחודית
28 לדון בה על פי סעיף 3 לחוק שיפוט בתי-דין רבניים". (פרופ' מנשה שאוה, השיפוט בדיני משפחה,
29 הוצאת לשכת עוה"ד, התשס"ג-2003, בעמ' 51-50).

30
31 ההלכה שנקבעה בשרגאי, לפיה למרות לשונו של סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים, לא ניתן לכרוך
32 את מזונות הילדים לתביעת גירושין בבית הדין הרבני היא ההלכה ששלטה בכיפה, לפחות מאז ניתן
33 פסה"ד, לפני קרוב ליובל שנים. בנושא זה קיימת תמימות דעים בקרב כל המלומדים (ראו אריאל
34 רוזן צבי, דיני המשפחה בישראל-בין קודש לחול, הוצאת פפירוס, 1990, בעמ' 58 ; א. גריידי ונ. שלם,
35 מזונות ילדים-הלכה למעשה, כרך שני, בעמ' 400). זה המקום לציין כי בעבר הרחוק יותר, טרם הלכת
36 שרגאי, פורש סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים באופן רחב כמאפשר כריכה של מזונות הילדים ()
37 ראו לדוגמא בב"דמ 1/60 וינטר נ' בארי, פ"ד טו, 1457, 1465).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1
2 לא רק שבמשך שנות דור לא היה מי שפקפק בהלכה זו, אלא גם בהלכות אחרות של בית המשפט
3 העליון שעסקו בסמכותו של בית הדין הרבני, בית המשפט העליון לא היסס לחזור על הלכת שרגאי
4 ולחזקה. הדבר בולט במיוחד בהלכת פלמן, שם, לצורך המחשה מה היא החלטה של בית דין רבני
5 לעניין סמכותו ש"לוקה בחוסר חוקיות או בפגם חמור אחר היורד לשורש הסמכות, שבעטיים
6 הכרעתה בטלה" הובאה דוגמא כללית ("כך למשל כאשר ההכרעה לעניין הסמכות ניתנה תוך חריגה
7 ברורה מכללי הצד הטבעי, מן הסוג המביא לבטלותה של ההכרעה") אך גם דוגמא קונקרטית אחת
8 בלבד – "או למשל כאשר נכרכה בתביעת גירושין סוגיה שאינה ניתנת לכריכה (כגון תביעת ילד
9 למזונותיו), ואף על פי כן קבע בית הדין הרבני כי בסמכותו לדון בסוגיה זו מכוח כריכתה בתביעת
10 הגירושין. במקרה הזה החלטתו של בית הדין לוקה בפגם שיש בו כדי להביא לבטלותה". (שם, בעמ'
11 138 לפסה"ד).

12
13 30. לטענת המבקש, התפנית והשינוי בהלכה חל בבג"ץ 6929/10 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול ואח'
14 (מיום 20.3.13).

15 בפס"ד זה בית המשפט העליון אכן השמיע אמירות חד משמעיות, מפי מספר שופטים, לפיהן מזונות
16 ילדים ניתנים לכריכה בתביעת גירושין, על פי סעיף 3 לחוק שיפוט בתיק דין רבניים. פסה"ד ניתן ע"י
17 המשנה לנשיא (כתוארה אז) השופטת נאור אליה הצטרפו יתר חברי ההרכב. השופטת נאור אמנם
18 חזרה במסגרת פסה"ד מספר פעמים על העיקרון לפיו מזונות הילדים ניתנים לכריכה בבית הדין
19 הרבני, אלא שעיון מדוקדק בפסה"ד מגלה כי הדבר מעולם לא נדרש לצורך הכרעה בהליך, שנסוב על
20 השאלה האם בית הדין הרבני קנה סמכות נמשכת לדון במזונות ילדים, מכוח הסכם גירושין כולל
21 שערכו בני הזוג ושאושר בבית הדין הרבני (ראו גם הגדרת הסוגיה ע"י השופטת נאור ברישת ס' 13
22 לפסה"ד). הובהר, כי באותו המקרה לא הייתה כריכה ולא הייתה הסכמה בקשר לדיון במזונות
23 הקטינים בבית הדין הרבני, ולכן ההכרעה נדרשה רק לצורך ההכרעה בשאלת הסמכות הנמשכת (ס'
24 18 לפסה"ד). כל האמירות, ללא יוצא מן הכלל, ביחס לאפשרות כריכת מזונות ילדים במסגרת תביעת
25 גירושין, היו אמרות אגב, משום שעניין זה כלל לא הועמד כסוגיה המצריכה הכרעה.

26
27 למען הסר כל ספק כי בבג"ץ 6929/10 הנ"ל לא חתרה כב' הנשיאה נאור לשנות הלכה בסוגיית כריכת
28 מזונות הקטינים, מוצאים אנו את התייחסותה שלה לסוגיה בבג"ץ 8533/13 פלונית נ' בית הדין
29 הרבני הגדול ואח' (מיום 29.6.14), שניתן כשנה מאוחר יותר.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 גם באותו פס"ד לא הייתה סוגיית כריכת מזונות הילדים סוגיה הטעונה הכרעה, משפסק הדין עסק
2 בשאלה האם עריכת ברית-מילה לקטין היא סוגיה הניתנת לכריכה. בס' 30 לפסה"ד מתייחסת
3 השופטת נאור לסוגיית כריכת מזונות ילדים ומבהירה כי תביעת למזונות ילדים המוגשת בשם אינה
4 יכולה להיכרך בתביעת גירושין, תוך הפנייה להלכת שרגאי.

5
6 בנסיבות אלה נראה, כי "המערכה הראשונה" מסתיימת בשעה שהלכת שרגאי נותרת על מכונה.

7
8 31. ה"מערכה השנייה" נפתחה זמן קצר, פחות משלושה חודשים, לאחר שניתן בג"ץ 8533/13 הנ"ל.
9 בבג"ץ 5933/14 פלונית נ' פלוני ואח' (מיום 11.9.14) נדרש בית המשפט העליון (כב' השופט הנדל)
10 לעסוק במישרין בסוגיית כריכת מזונות ילדים בתביעת גירושין שהגיש האב, לפני שהוגשה תביעה
11 למזונות הילדים ע"י האם. כב' השופט הנדל קובע בפסה"ד, כי "כבר נפסק כי מזונות קטינים הם
12 עניין הניתן לכריכה" תוך הפנייה לפסקה 29 לפס"ד של השופטת נאור בבג"ץ 8533/13 הנ"ל (שממילא
13 לא עסק בסוגיית כריכת מזונות הקטינים כסוגיה המצריכה הכרעה. ואולם קביעה זו ניתנה מבלי
14 משים לכך שבפסקה 30 לאותו פס"ד חזרה כב' השופטת נאור על ההבחנה בין תביעה להשבת הוצאות
15 (הניתנת לכריכה) לתביעה למזונות שוטפים (שלא ניתנת לכריכה) שנקבעה בהלכת שרגאי, אליה אף
16 הפנתה.

17
18 מכל מקום, על פס"ד של השופט הנדל בבג"ץ 5933/14 הנ"ל הוגשה בקשה לדיון נוסף, שנדונה בפני
19 הנשיא גרוניס (דנג"ץ 6454/14 פלונית נ' פלוני, מיום 23.12.14). העותרת שם טענה, כי פסה"ד שניתן
20 בבג"ץ 5933/14 עומד בסתירה להלכות קודמות שניתנו בבית המשפט העליון בדבר סמכותו של בית
21 המשפט לענייני משפחה לדון בתביעת מזונות עצמאית המוגשת על ידי קטין. הנשיא גרוניס דחה את
22 העתירה לדיון נוסף בקביעה ברורה כי פסה"ד שניתן בבג"ץ 5933/14 לא קבע כל הלכה חדשה "ואף לא
23 נקבעה הלכה העומדת בסתירה להלכות קודמות של בית המשפט העליון, כנטען על ידי העותרת."
24 בהמשך, חזר כב' הנשיא גרוניס על הלכת שרגאי, אליה אף הפנה והבהיר כי כריכת מזונות ילדים
25 לתביעת גירושין מצומצמת להשבת הוצאות בלבד ואינה חוסמת את בית המשפט לענייני משפחה
26 מלדון בתביעה למזונות ילדים מאוחרת שתוגש לפתחה.

27

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 בנסיבות אלו, נראה כי גם "המערכה השנייה" מסתיימת בשעה **שהלכת שרגאי** נותרת על מכונה. עם
2 זה, מבהיר הנשיא גרוניס, בשולי פסה"ד (בס' 5) כי הסוגיה שהעותרת מבקשת להביא לדיון נוסף תלויה
3 ועומדת לפני בג"ץ בהליך אחר (בג"ץ 787/14), מה שמביא אותנו היישר ל"מערכה השלישית".
4
5 32. ה"מערכה השלישית" נפתחת עת ניתן פס"ד של בית המשפט העליון בבג"ץ 787/14 **פלונית נ' פלוני**
6 (מיום 26.10.15). בפרשה זו מדובר היה בתביעת גירושין שהוגשה ע"י אב אליה כרך את סוגיית מזונות
7 הקטינים. בית הדין האזורי דחה טענת האב כי יש לו סמכות לדון במזונות הילדים והאב ערער לבית
8 הדין הרבני הגדול. בית הדין הרבני הגדול קבע כי **הלכת שרגאי** איננה תקפה עוד, קיבל את עמדת האב
9 והכריע כי הסמכות הייחודית לדון במזונות הילדים מסורה לבית הדין הרבני האזורי מכוח הכריכה
10 שבוצעה לתביעת הגירושין. על פסיקת בית הדין הרבני הגדול הגישו האם והקטינים עתירה לבג"ץ.
11 פסה"ד ניתן ע"י השופט הנדל בהסכמת השופטים דנציגר וברון. בפסה"ד פוטר עצמו כבי' השופט הנדל
12 מהכרעה בשאלה **המשפטית** והעקרונית האם סוגיית מזונות הקטינים ניתנת לכריכה, ופונה לבחון
13 עובדתית את מבחני הכנות והכריכה על תביעת הגירושין הכרוכה עם מזונות הילדים שהגיש האב.
14 בית המשפט מצא כי לא מתקיים התנאי בדבר כנות תביעת הגירושין (משרצונו של האב היה בשלום
15 בית בלבד) וכי גם לא מתקיים התנאי בדבר כנות כריכת המזונות (משהציע שיעור מזונות נמוך באופן
16 יוצא דופן למזונותיהם), קבע כי "**כריכת סוגיית המזונות בתביעת הגירושין נועדה אך לחסום את**
17 **דרכם של הילדים לבית המשפט, ותו לא**" ופסק כי בית הדין הרבני הגדול חרג מסמכותו כאשר הורה
18 על השבת הדיון במזונות הילדים לבית הדין הרבני האזורי.
19
20 יהיו שיאמרו כי מעצם העובדה שבפסה"ד זה הכריעו שופטי ההרכב בשאלת סמכותו של בית הדין
21 הרבני לדון במזונות הילדים באמצעות בחינה עובדתית של מבחני הכריכה והכנות, טומנת בחובה
22 אמירה ברורה לפיה מזונות ילדים ניתנים לכריכה (שאחרת יכול היה ביהמ"ש לתת קביעה משפטית
23 ברורה לפיה נשוא המזונות אינו ניתן לכריכה ולפטור עצמו מלבחון התקיימות המבחנים). לטעמי,
24 במלוא הענווה, אני סבור כי בית המשפט העליון בחר באותו המקרה לילך בדרך זו של בחינה עובדתית
25 של מבחני הכריכה והכנות מתוך בחירה להימנע מהכרעה בשאלה משפטית עקרונית בדבר תחולתה
26 של **הלכת שרגאי**, משהדבר לא התחייב בנסיבות אותו עניין. ודוק! לא רק שאין בפסה"ד כל אמירה
27 לפיה **הלכת שרגאי** פסה מן העולם, אלא שבהמשך פסה"ד, בחלק שעוסק במשמעות שיש לתת לעובדה
28 כי גם האם כרכה לכאורה את סוגיית המזונות בתביעת הגירושין שהגישה (תביעה אותה ביקשה
29 למחוק עוד בטרם התקיים כל דיון) קובע ביהמ"ש (בס' 9 לפסה"ד), כי "**בנסיבות תיק זה יש להעניק**
30 **משקל לקביעה העובדתית הנחרצת של הערכאה הדיונית בדבר תוכנה המוגבל של הכריכה שביצעו**
31 **הצדדים, והתייחסותה אך ורק לאלמנט ההשבה. הנפקות לענייננו היא בכך שהשאלה העקרונית**

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 בדבר הסמכות לכרוך את תביעת המזונות כלל אינה מתעוררת, שהרי בפועל לא נעשתה כריכה כזו.
2 הנה כי כן, אין צורך להידרש לסוגיות עקרוניות כלליות שונות שהועלו על ידי באי כוח הצדדים ובפסק
3 דינו של בית הדין הגדול בדבר היקף סמכותו של בית הדין הרבני לדון בתביעות למזונות ילדים, ובדבר
4 התחרות שבין בית הדין הרבני ובית המשפט לענייני משפחה בווריאציות עובדתיות מגוונות. העניין
5 מתמקד בשאלה העובדתית יותר של כריכת מזונות הילדים."

6
7 "המערכה השלישית" מסתיימת, כך נראה, בפס"ד שניתן לאחרונה בבית המשפט העליון בבג"ץ
8 6598/16 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול ואח' (מיום 14.2.17). פסה"ד ניתן ע"י השופטת ברון
9 (שהייתה אחת משופטות ההרכב בבג"ץ 787/14 הנ"ל) בהסכמת השופטים דנציגר (גם הוא אחד
10 משופטי ההרכב בבג"ץ 787/14 הנ"ל) והשופט שוהם. גם בפסק דין זה נדונה עתירה של אם כלפי
11 סמכותו של בית הדין הרבני לדון בתביעה לקביעת מזונות ילדים שנכרכה ע"י האב לתביעת גירושין.
12 גם באותו המקרה סבר בין הדין הרבני כי **הלכת שרגאי** השתנתה בפסיקה עדכנית של בית המשפט
13 העליון. וגם בפסק דין זה הכריע בית המשפט העליון בסופו של דבר בלי לקבוע דבר שיש בו כדי להעיד
14 על שינוי **בהלכת שרגאי**. בית המשפט העליון מצא כי אין חשיבות לשאלה אם תביעת האב למזונות
15 הילדים נכרכה כדין אם לאו, שכן באותו המקרה קנה בית הדין את הסמכות לדון בסוגיית מזונות
16 הילדים מכוח סעיף 9 לחוק שיפוט בתי דין רבניים לנוכח הסכמת הצדדים (באותו המקרה האם לא
17 רק שלא הביעה כל התנגדות למסירת הסמכות בנושא המזונות לבית הדין הרבני האזורי אלא אף לאחר
18 שנפסקו לטובתה מזונות זמניים עתרה כי ישולמו לה באופן רטרואקטיבי). בנסיבות אלו הבהיר בית
19 המשפט העליון כי "**בניגוד לרושם שמבקשת העותרת לשוות לעתירתה, עניינה אינו דורש דיון**
20 **והכרעה בסוגיה העקרונית של כריכת מזונות ילדים בתביעת גירושין המוגשת לבית דין רבני**".

21
22 33. פס"ד זה של בית המשפט העליון הוא, לעת הזו, האחרון בשרשרת שנדרש לסוגיה ושזכר את
23 **הלכת שרגאי**. אין מחלוקת כי לו סבר בית המשפט העליון כי פג תוקפה של **הלכת שרגאי** וזו עברה
24 מהעולם או "**רוככה**" באופן כזה או אחר, היה יכול לקבוע זאת. הדבר לא נעשה וביהמ"ש העליון עודנו
25 מתייחס לסוגיית כריכת תביעת מזונות ילדים בתביעת הגירושין המוגשת לבית דין רבני כסוגיה
26 "**עקרונית**" – ולא אומר, ולו ברמז, כי עקרון זה כבר הוכרע באופן שונה מזה **שבהלכת שרגאי** באחד
27 מפסה"ד שיצאו מפתחו באחת מ"המערכות" שנסקרו לעיל, בהרחבה.

28
29 34. סיכומם של דברים – תביעה למזונות ילדים (להבדיל מתביעה להשבת הוצאותיהם) אינה ניתנת
30 לכריכה במסגרת תביעת גירושין, וזאת למרות לשונו המפורשת של סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 נ.מ. נ' ע.מ.

1 רבניים, ממנה נובע לכאורה ההפך. אמנם הגדרת סמכות השיפוט של ערכאות השיפוט השונות, ובית
2 הדין הרבני בכלל זה, נובעת מן החוק אלא שהחוק נתון לפרשנות. הפרשנות היא בהלכה הפסוקה ()
3 ראו לדוגמא בבג"ץ 8638/03 סימה אמיר נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פ"ד סא (1) 259, בעמ'
4 (279). כלל זה מקורו בפסיקת בית המשפט העליון בהלכת שרגאי שבקרוב ימלאו יובל שנים לנתינתה.
5 דורות שלמים של עורכי דין חונכו על ברכיה של הלכה זו.

6 סעיף 20 לחוק יסוד: השפיטה מורה לנו כי "הלכה שנפסקה בבית המשפט העליון מחייבת כל בית
7 משפט, זולת בית המשפט העליון" אלא שידוע גם כי בית המשפט העליון עצמו נוהר מלסטות
8 מתקדימיו שלו. כך, למשל, ברע"א 1287/92 בוסקילה - ראש המועצה הדתית טבריה נ' צמח, פ"ד
9 מו(5) 159, אישר בית המשפט העליון בדעת רוב את פסק דינו של בית המשפט המחוזי הסוטה מההלכה
10 בעניין סמכות בית המשפט לדון בבקשה לביטול הודעה על פסילת כהונה של חבר מועצה דתית. עם
11 זאת הטעים בית המשפט, כבי שופט ברק, וציין: "סטייה מתקדים קודם של בית המשפט העליון
12 היא עניין רציני בהתחשב בנזק בשל עצם השינוי". (עוד ראוי לעניין זה" על"ע 8856/00 אל נסאסרה
13 נ' לשכת עורכי הדין בישראל, פ"ד נן(1) 258, 287-288 (2001); ע"פ 2251/90 חוסאם נ' מדינת ישראל,
14 פ"ד מה(5) 221 (1991); עע"מ 1966/02 המועצה המקומית מג'אר נ' ג'מאל, פ"ד נז(3) 505 (2003)).

15

16 35. בסופו של דבר, כל פסקי הדין שניתנו בעת האחרונה ע"י בית המשפט העליון ושאותם סקרתי לעיל
17 (הרבה מעבר לאלה שאוזכרו ועליהם נסמכת הבר"ע) לא יצרו תקדים ולא ביטלו את הלכת שרגאי.
18 לכל היותר יש בחלקם אמרות אגב שאינן עולות בקנה אחד עם הלכת שרגאי. בכך אין די כדי לבטל
19 הלכה ולשלול את תקפו של התקדים המחייב שנקבע בה. נראה כי בית המשפט העליון עצמו נוהר
20 מלסטות מהלכת שרגאי, ובנסיבות אלו חובה על כל הערכאות הדיוניות לכבד הלכה זו. יפים לעניין
21 זה דברי השופט ברק בספרו:

22 "אכן, כל שופט בישראל חייב לנהוג על פי ההלכה שנפסקה בבית המשפט העליון. השופט עשוי
23 לסבור שההלכה מוטעית ובלתי חוקית, שיש לבטלה, שראוי לסטות ממנה. הוא גם עשוי להיות
24 צודק בגישתו זו, אך קצרה ידו מלהושיע. הביטול של ההלכה - אם אינו נעשה בחוק יסוד או בחוק
25 רגיל - יכול להיעשות רק על ידי בית המשפט העליון עצמו". (שופט בחברה דמוקרטית, הוצאת
26 כתר, 2004, בעמ' 240).

27

28 משקבע בית המשפט קמא, כי תביעת מזונות הקטינים אינה ניתנת לכריכה לתביעת הגירושין אותה
29 הגיש המבקש, חרף קביעתו הסותרת של בית הדין הרבני בנושא, פעל הוא לפי האופן הלכותי בית

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 17-06-32498 ע.מ. נ' נ.מ.
רמ"ש 17-05-53387 ע.מ. נ' ע.מ.

1 המשפט העליון בהלכת שרגאי והלכת פלמן , הלכות שלא נס ליחן. פסיקתו בדין יסודה ומשכך דין
2 ערעור המבקש להידחות.

3

4

5

סוף דבר

6

36. הערעורים, שניהם - נדחים.

7

בנסיבות אלו כל צד יישא בהוצאותיו.

8

העירבון, על פירותיו, יושב לצדדים בידי באי כוחם.

9

מתיר פרסום פסק-הדין במתכונת בה נחתם, בהיעדר שמות הצדדים ופרטים מזהים אחרים.

10

11

12

ניתן היום, כ"ה תמוז תשע"ז, 19 יולי 2017, בהעדר הצדדים.

13

14

שאו"ל שוחט, שופט

15

16

17